

משנים גישה בניתוח האתגר המבצעי - ניתוח המערכת היריבה במבצעי היבשה

עדכון תבנית הפקמ"ב, מערכת ההפעלה של כוחות היבשה, הוא הזדמנות לעדכן את היישום של שיטת ניתוח האתגר המבצעי כמערכת שלמה ולהטמיעו. כל עוד "החומרה" (המפקד והמטה) ותופעת המלחמה אינם משתנים - יבסס המפקד את החלטותיו על מידע חלקי הנוגע לסביבה המבצעית ויחליט תחת לחץ. המערכת היריבה היא דגם קוהרנטי ופשוט, שהמפקד יוכל להבין, להסביר אותו ולפעול לפיו

טנקים מאוגדה 143 חוצים את תעלת סואץ במהלך מבצע "אבירי לב" במלחמת יום הכיפורים. האוגדה נטרלה את סוללות הנ"מ שהגבילו את פעילות חיל האוויר ופגעה במרכז הכובד של המערכת היריבה באמצעות שלילת ההדדיות בין מרכיביה על-ידי כיתור הארמיה השלישית. צילום: ויקיפדיה

500 לא התאים למאפייני מרחב הלחימה וליחסי העוצמה.¹ בגלל תקלות קשר רבות אשר נגרמו בשל התבליט ההררית ובשל אי-הפעלת הפלס"ר למשימות איסוף, תמונת המצב אשר עמדה לרשות המוח"ט אל"ם דורון רובין הייתה חלקית,² ולכן במגע הראשון עם האויב החטיבה לא הצליחה לעבור את הגשר שמצפון לו. בגלל תנאי השטח, אופן היערכות האויב וחוסר היכולת להפעיל סיוע אישי יעיל,³ נאלצה החטיבה לסגת, תוך השארת נפגעים בשטח.⁴ למחרת, ב-10 ביוני, לאחר בניית

"טובה חקמה מפלי קרב" (קהלת ט: 18)

ב-9 ביוני 1982 ביצעה חטיבה 500 קרב התקדמות לעבר היעד שהוגדר לה: כביש בירות-דמשק. כוח סורי בעוצמה של חטיבה מוקטנת, בהרכב של גדוד שריון וגדוד קומנדו, נערך להגנה בפאתים הצפוניים של הכפר עין-זחלתא מתוך שלוחה ששלטה על המעבר ההכרחי שהוביל ליעד. סדר התנועה של חטיבה

רמי ד', רמ"ד סיוע קרבי, ענף תו"ל במחלקת מחקר, תורת לחימה ותפיסות בזרוע היבשה, בוגר המלטי"ק ובעל תואר שני בלימודי משפט מאוניברסיטת בר-אילן

אריאל שרון ניצלה את תורפת האויב – וצלחה את תעלת סואץ בתפר שבין הדיוויזיות המצריות. האוגדה נטרלה את סוללות הנ"מ שהגבילו את פעילות חיל האוויר ופגעה במרכז הכובד של המערכת היריבה באמצעות שלילת ההדדיות בין מרכיביה על-ידי כיתור הארמיה השלישית⁹ – באופן המבטא את "גישת התמרון" ששמה את הדגש על הפעלה ממוקדת של כוחות ויכולות כלפי תורפות ומרכזי כובד שיביאו לנטרול האויב או המערכת היריבה.¹⁰

לפיכך, אפשר להסביר את העמידה במשימה בקרבות השונים באמצעות ניתוח האתגר המבצעי כשלם. בשל היעדר שיטה סדורה לאיחוי מרכיבי הסביבה המבצעית, מפקדים שהשכילו לעשות זאת היו בעיקר מפקדים יצירתיים שחשבו מחוץ לתבניות החשיבה המוכרות.

כיצד מנתחים את האתגר המבצעי כשלם ומהי "מערכת יריבה"? כיצד מנתחים את מרכז הכובד שלה, את חוזקתיה ואת תורפותיה וכיצד מתרגמים זאת להפעלת כוח בלחימה? מטרת המאמר היא להציג ולהסביר את "שיטת המערכת היריבה" לניתוח האתגר המבצעי שעיומו המפקד ביבשה נדרש להתמודד בבואו לממש את משימתו בלחימה ואת התשתית העיונית העומדת מאחוריה. שיטה זו מעדכנת את "השיטה התחומית" ששמה את הדגש על מרכיבי הסביבה המבצעית,¹¹ השטח והאויב, ושהתבססה בעיקר על ניסיון מצטבר של לחימה קלסית בין צבאות.¹² בבסיס הערכת המצב של המפקד בשיטה התחומית הייתה תמונת מצב של מרחב הלחימה והכוחות הפועלים בו בלי "דבק" שחיבר בין המרכיבים השונים. זאת בשל היעדר שיטה לתיאור ולניתוח האתגר המבצעי כשלם.

בעוד שבשיטה התחומית לכל שלב בניתוח הסביבה המבצעית יש ממלא תפקיד מוגדר בגוף המודיעין (שטח, אויב) או בגוף אחר, שיטת ניתוח המערכת מוסיפה לה נדבך המאפשר למפקד לתאר את האתגר המבצעי השלם

המענה התורתי

המענה התורתי¹³ להיעדר שיטה סדורה לניתוח האתגר המבצעי השלם הוא "המערכת היריבה"¹⁴ – זהו "הדבק" המקשר בין מרכיבי הסביבה המבצעית ביחס למשימה. לפיכך המערכת היריבה מבטאת את האתגר המבצעי השלם שכוחותינו נדרשים להתמודד עימו במימוש משימתם. מענה זה מבוסס על פיתוח ידע שנשען על התורה הקיימת, לקחים מקרבות עבר, תורות ולקחים של צבאות זרים, אמיתות אוניברסליות והתנסויות.¹⁵ שיטת ניתוח המערכת היריבה אינה מבטלת את השיטה התחומית, המאופיינת ב"כיתתיות", אשר באה לידי ביטוי בעיקר ברמת העובדה. בעוד שבשיטה התחומית לכל שלב בניתוח הסביבה המבצעית יש ממלא תפקיד מוגדר בגוף המודיעין (שטח, אויב) או בגוף אחר, שיטת ניתוח המערכת מוסיפה לה נדבך המאפשר למפקד לתאר את האתגר המבצעי השלם. ה"כיתתיות" בשיטה התחומית נחוצה כדי לוודא שהמפקד יתייחס לכל הגורמים בבואו לתאר את האתגר

צוותי כוחות מתאימים והתגברות על הטרדות של מסוקי קרב סורים, הותקף הכפר מחדש באמצעות איגוף עמוק וטיהור ובסיוע אש מהאוויר ומהיבשה. התקפה זו הצליחה, כוח השריון הסורי הושמד ולכוחות הקומנדו הסורי נגרמו אבדות קשות.⁵ "השיטה התחומית" לניתוח האתגר המבצעי מתבססת על תהליך שבו המפקד מנתח את השטח, את האויב ואת הגורמים האחרים המשפיעים על המשימה. לאחר מכן המפקד מגבש דפ"אות לאויב ובוחר מתוכן את הדפ"א הסבירה שביחס אליה יגבש דפ"אות לכוחותינו ויקבע דפ"ן (דרך פעולה נבחרת) שתהיה בסיס לתוכנית המבצעית.⁶ במציאות זו מפקד אשר נדרש לנתח את הסביבה המבצעית ולהבין את האתגר המבצעי השלם נאלץ לעשות זאת ללא שיטה סדורה ולהסתפק בתבניות קשיחות ותחומיות לארגון הנתונים – שטח, כוחותינו, אויב וגורמים אחרים – בלי "דבק" שייצור את השלם.

לא מן הנמנע כי זו הייתה החוויה של מח"ט 500 בלחימה בעין־זחלתא. בקרב הראשון המידע על הסביבה המבצעית היה חלקי ולא אפשר להפעיל את הכוח בהתאם לאתגר המבצעי. בעקבות המחיר הכבד שגבה הקרב הראשון, האתגר המבצעי התבהר, והמח"ט הגה תוכנית תחבולנית אשר אפשרה לו לעמוד במשימה.

כעשרים שנים לאחר מכן, באפריל 2002, בכיבוש העיר שכם במבצע "חומת מגן",⁷ התבסס האתגר המבצעי במחנה הפליטים בלאטה, הסמוך לעיר, על שילוב של בנייה צפופה, אוכלוסייה רבה, אויב רב בעל חזות אזרחית אשר פעל מתוך האוכלוסייה וחוסר יכולת להניע רק"ם בסמטאות הצפופות והממולכדות. הפתרון לאתגר המבצעי של מח"ט הצנחנים אל"ם אביב כוכבי היה לנוע באמצעות שירת קירות במבנים פלסטיניים באופן שבו האויב לא נערך אליו. פתרון זה מוער את הנפגעים בקרב כוחותינו והעצים את הפגיעה באויב.

האם אפשר להסביר את השוני בתוצאות בין הקרבות דרך ההבדל ביחסי העוצמה? בקרב עין־זחלתא יחסי העוצמה היו דומים. טנקי מג"ח מול טנקי T-62, נגמ"שי M-113 מול נגמ"שי BMP-1 וכוחות חי"ר ישראליים מול כוחות קומנדו סוריים בעלי כשירות דומה, בשילוב לחץ בלתי פוסק מהדרג הפוקד לעמוד בזמן. לעומת זאת במבצע "חומת מגן" היה לחטיבת הצנחנים יתרון מובהק בכל המדדים ביחס לכנופיות החמושות שפעלו בקסבה של שכם, ולא היה לחץ של זמן שפגע בהתארגנות של הכוחות ובתהליך התכנון. האם הסבר זה – המתאים ל"גישת השחיקה" שבה משמידים את כל כוחות האויב,⁸ לפיה בהינתן יחסי עוצמה מתאימים אין חשיבות לניתוח האתגר המבצעי כשלם וניתן להסתפק בניתוח מרכיבי הסביבה המבצעית בנפרד – הוא הסבר מספק?

במבצע "אבירי לב" במלחמת יום הכיפורים יחסי העוצמה היו לרעת כוחותינו. למרות זאת אוגדה 143 בפיקודו של אלון

קבלת משימה ולימודה

ניתוח הסביבה המבצעית

השפעות
מזג אוויר

אוכלוסייה

אויב

כוחותינו

הניתוח המבצעי של השטח

ניתוח המערכת היריבה

*בחירת מרכיבי המערכת היריבה

*שרטוט המערכת היריבה

*ניתוח יחסי הגומלין בין מרכיבי המערכת היריבה

גיבוש דפ"א אויב ובחירת דפ"א סבירה

*ניתוח חוזקות ותורפות של המערכת היריבה

"פיצוח" המערכת היריבה

גיבוש דפ"א אויב
כוחותינו
וקביעת דפ"ן

קביעת יעדים
ושטחים
וההישגים
המבצעיים בהם

גיבוש
רעיון
מבצעי

גיבוש תוכנית והפיכתה לפקודה

שלב ג' – ניתוח המערכת היריבה:

1. **בחירת מרכיבי המערכת היריבה** – מתוך מרכיבי הסביבה המבצעית המשפיעים על המשימה: השטח והאויב, ואם נדרש גם מתוך האוכלוסייה, גורמי הכוח האחרים והשפעות מזג האוויר. שלב זה מביא לידי ביטוי את הפרשנות הייחודית של המפקד לסביבה המבצעית ו"שובר את החומות התחומיות"²² בכך שהוא מאפשר לבנות דגם של מערכת יריבה שאינו מורכב מהאויב בלבד.
2. **שרטוט תרשים של המערכת היריבה** –²³ באופן שיקל את הבנתה הן על מוסר הפקודה והן על מקבלה בסוף התהליך,

המבצעי, ושיש לו "כתובת מקצועית" לכל "תחנה בדרך" בהערכת המצב – במיוחד בגופי המודיעין, ועם זאת היא עשויה לפגוע בראיית השלם ולפספס את יחסי הגומלין הקיימים בין מרכיבי האתגר המבצעי החיוניים לגיבוש רעיון מבצעי ודרך פעולה מתאימה.¹⁶

שיטת ניתוח המערכת היריבה מבוססת על חשיבת מערכת.¹⁷ מדובר בגישת חשיבה המסייעת לתאר את מרכיבי הסביבה המבצעית במרחב הלחימה המשפיעים על המשימה כמערכות באמצעות התמקדות ביחסי הגומלין בין מרכיביהם ובהצגת האתגר המבצעי כשלם. זאת תוך ביצוע התאמות מינימליות בתהליך הערכת המצב המוכר, כדי לתת למפקד את מרב הכלים להבין את האתגר המבצעי ולהגות תוכנית מבצעית. ההתאמות נשענות על "רגליים איתנות" המבטאות את החוזקות שיש לשמור בתהליך הקיים (הניתוח המבצעי של השטח וניתוח האויב),¹⁸ תוך גישור על החולשה שהיא ראיית השלם – באמצעות אימון והטמעת גישת חשיבה מתאימה, שאינה מותנית בזמינות של מערכות מידע ושו"ב, הן בתהליך המבצעי (היישום) והן בתבנית הפקמ"ב (פקודת המבצע) המעודכנת (מערכת ההפעלה).¹⁹

להתאמות בתהליך המבצעי שלוש שלבים:

שלב א' – הניתוח המבצעי של השטח כחלק מניתוח הסביבה המבצעית

בשלב זה מופקות משמעותיות להפעלת כוחותינו ויכולותינו, לאויב וליכולותיו ולגורמי הכוח האחרים בכלל התווכים הקשורים למשימה:²⁰ בתווך היבשתי – אפשרויות התנועה, השליטה בתצפית ובאש, המסתור והמחסה וההתבצרות וההתחפרות מושפעות מתמהיל של ניתוח התבליט (בכלל זה סוג הקרקע והמסלע), התכסית והשפעות מזג האוויר. בתווך האווירי – אפשרויות התנועה באוויר ברום

הקרוב לקרקע מושפעות ממזג האוויר וממכשולי טיסה, כגון אנטנות, קווי מתח ומבנים. בתווך האלקטרומגנטי – התמהיל של התבליט והתכסית היבשתיית ותנאי מזג האוויר משפיעים על זרימת המידע.

שלב ב' – ניתוח כל אחד מגורמי הכוח כחלק מניתוח הסביבה המבצעית

ניתוח כוחותינו ויכולותינו, האויב ויכולותיו, אוכלוסייה,²¹ גורמי כוח אחרים והשפעות מזג האוויר על כל אחד מהם. זאת בהתבסס על התהליך המבצעי הקיים.

כלפי החוזקה של המערכת היריבה וביטולה. זאת מבלי לבזבז זמן ומשאבים על איתור המנהרות, מיפוין והשמדתן, מה שתרם לעמידה במשימה, למזעור הנפגעים בקרב כוחותינו והעצמת הפגיעה באויב. (בתרשים הבא מופיעים שרטוטים של חלק מהמערכות היריבות שהוזכרו במאמר. הכדורים האפורים מייצגים את מרכיבי המערכת היריבה. הכדור הסגול מייצג את מרכז הכובד או את החוזקה של המערכת היריבה, שהפעלת כוחות ויכולות ממוקדת כלפי השטחים והיעדים הנובעים ממנה תביא לפירוק המערכת היריבה).

בחירת מרכיבי המערכת היריבה נשענת על ניתוח הסביבה המבצעית, שנעשה ממילא בשיטה התחומית, ומכאן יש טענה הגורסת כי הוספת שלבים לתהליך המבצעי תביא לסרבולו. עם זאת שרטוט המערכת היריבה אינו נדרש להיות מפורט ומדויק, במיוחד כשמתמודדים עם מערכות מורכבות, אלא עליו רק להסביר את האתגר המבצעי עבור המפקד עצמו ועבור הפקודים שלו

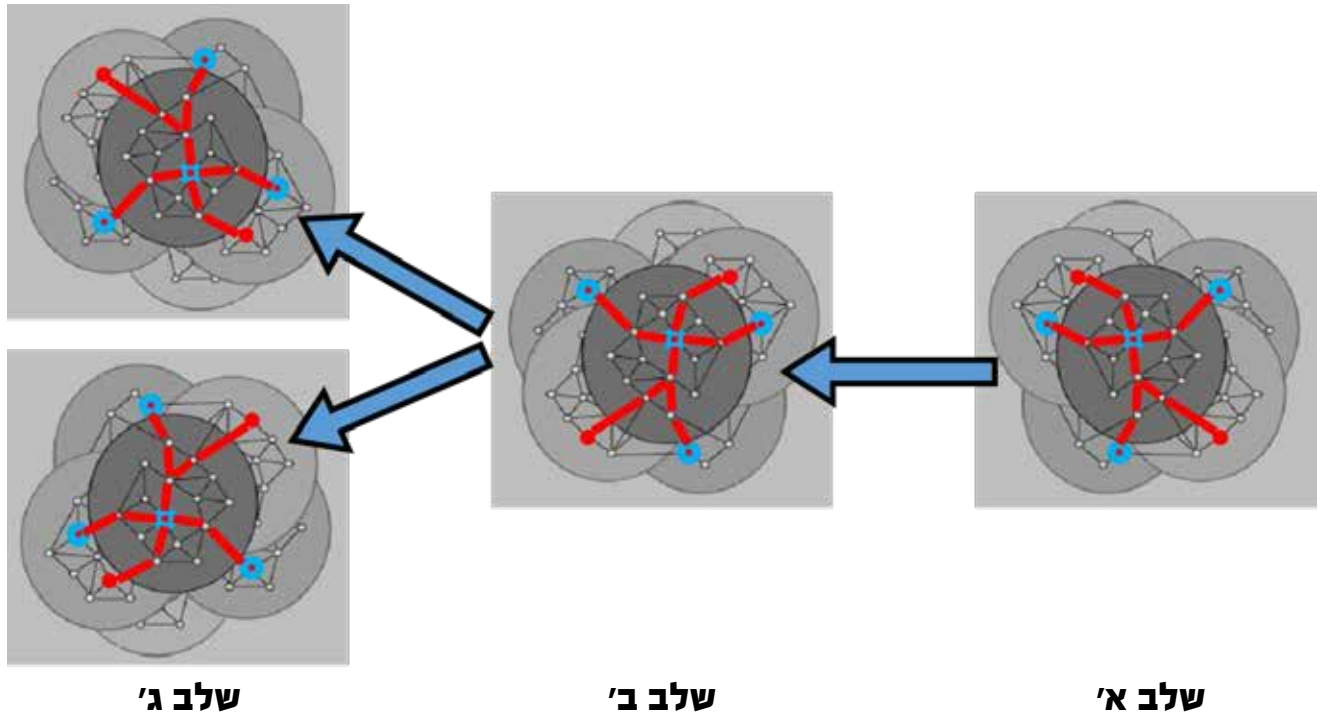
התמודדות עם ביקורת על שיטת המערכת היריבה
 בחירת מרכיבי המערכת היריבה נשענת על ניתוח הסביבה המבצעית, שנעשה ממילא בשיטה התחומית, ומכאן יש טענה הגורסת כי הוספת שלבים לתהליך המבצעי תביא לסרבולו. עם זאת שרטוט המערכת היריבה אינו נדרש להיות מפורט ומדויק, במיוחד כשמתמודדים עם מערכות מורכבות, אלא עליו רק להסביר את האתגר המבצעי עבור המפקד עצמו ועבור הפקודים שלו.³⁰ כמו כן מיסוד השימוש בשיטת המחמתמ"א כחלק מהתהליך המבצעי ושילובו בשיטת המערכת היריבה הוא המאפשר לתרגם את המשמעויות המבצעיות מהמערכת היריבה לרעיון מבצעי. לפיכך, השלבים שבהם המפקד נדרש להגדיר את המערכת היריבה שזורים בשיטת המחמתמ"א ומשרתים זה את זה במימוש גישת התמרון. שלבים אלה אינם מסרבלים את

תוך הדגשת יחסי הגומלין בין מרכיביה.
3. ניתוח הזמן והמרחב ויחסי הגומלין בין מרכיבי המערכת היריבה –²⁴ מסייע בהבנת אופן פעילותה של המערכת היריבה ומקנה כלי מעשי לגיבוש דפ"א אות אויב.
4. גיבוש דפ"א אות אויב שיתארו את פעילותה הצפויה של המערכת היריבה ובחירת דפ"א סבירה.²⁵ בשלב זה ינותחו דרכי הפעולה האפשרויות של האויב (משימה ושיטה מערכת בהתאם לשלבי המבצע) ושל יתר מרכיבי המערכת היריבה, למשל האוכלוסייה.

5. ניתוח חוזקות ותורפות במערכת היריבה –²⁶ בשלב זה המפקד נדרש לסכם את המשמעויות למימוש המשימה מניתוח המערכת היריבה. אפשר שהדבר ייעשה בשיטת המחמתמ"א (מרכז כובד, חוזקה, תורפה, מה עושים ואיך עושים).²⁷ ניתוח החוזקות והתורפות באמצעות המחמתמ"א הוא ביטוי מעשי לגישת "המיקוד המבצעי",²⁸ המתמודדת עם האתגר המבצעי בעזרת הפעלה ממוקדת של הכוחות והיכולות כלפי התורפות ומרכז הכובד של המערכת היריבה: מרכז הכובד הוא מה שמאפשר למערכת היריבה להתקיים והתורפה היא המרכיבים, או יחסי הגומלין בין המרכיבים, שפגיעה בהם תביא לפירוק המערכת היריבה. לפיכך, ניתוח זה הוא "מקפצה" לפיצוח המערכת היריבה. הוא מתבטא בגיבוש הרעיון המבצעי, שעל בסיסו מגובשות הדפ"א אות לכוחותינו ונקבעת הדפ"ן (השיטה למימוש המשימה) הכוללת את היעדים ואת ההישגים המבצעיים בהם.

כך מח"ט ביסל"ח במבצע "צוק איתן", אל"ם מרדכי כהנא, הבין את האתגר המבצעי ואת אופן ההתמודדות עימו:²⁹ ביולי 2014, בשלב התמרון של המבצע, פעלה חטיבת ביסל"ח בדרום העיר עזה. האתגר המבצעי התבסס על השטח הבנוי, נוכחות האוכלוסייה וריבוי כוחות האויב שהיו רוויים במטולי RPG ושנעו בעיקר במנהרות בין עמדות הלחימה. הפתרון לאתגר המבצעי התבסס על הבנת החוזקה של המערכת היריבה: המנהרות, שעל-ידי פעולה מבצעית נכונה ניתן לבטלן או להופכן לתורפה (מה עושים) – באמצעות פגיעה במבנים שבהם היו פירי הכניסה והיציאה מהמנהרות (איך עושים). כך התגבש רעיון מבצעי של "הפרת השטח", לפיו יש לפגוע במבנים עם פירי מנהרות באמצעות ירי פגזי טנקים או באמצעות ניגוחם בדחפורי D9. הדבר אפשר לצק"ח (צוות קרב חטיבתי) להביא לידי מיצוי את כוחותיו ויכולותיו באמצעות פעולה ממוקדת

את מרכיבי המערכת היריבה מתוך הסביבה המבצעית והקווים האדומים את יחסי הגומלין הייחודיים ביניהם). בשלב ב', לאחר "הבקעת" פאתי השטח הבנוי, המערכת היריבה משתנה ומתבססת על אויב שמקיים קרב השהיה על בסיס תשתיות ארעיות בנוכחות מצומצמת של אוכלוסייה. בשלב ג', לאחר השתלטות על השכונה, הצק"ח מטהר אותה בעוד המערכת היריבה מתפרקת לשתי תתי-מערכות: הראשונה מבוססת על "כיסוי התנגדות" של כוחות אויב קטנים אשר נעזרים באוכלוסייה עוינת; והשנייה מבוססת על התקפות נגד והפעלת אש מתוך תשתיות תת-קרקעיות היוצאות משכונה סמוכה עם אוכלוסייה צפופה שלא התפתחה. המסקנה המתבקשת היא שהחיכוך מחייב את המפקד, בסיוע המטה, לקיים תהליך למידה ולאפיין את המערכת היריבה בצורה שוטפת כחלק מהערכת המצב. חשיבות הפרשנות הסובייקטיבית של המערכת היריבה גוברת בייחוד במצבים שבהם תמונת המודיעין חסרה ותמונת המצב של הסביבה המבצעית ה"אובייקטיבית" אינה שלמה. לפיכך ניתוח המערכת היריבה אינו מקבע את תהליך הערכת המצב אלא מאפשר ליצור דגם, "מודל מנטלי" – במיוחד במצבים שבהם יש עודף נתונים או חוסר נתונים לקבלת החלטות לפעולה.³² המערכת היריבה היא הדגם המסייע במימוש גישת המיקוד המבצעי, המתבטאת בהפעלת כוחות ויכולות במהלך הלחימה,³³ ובשימור המודעות המצבית המשותפת,³⁴ הנמצאת בבסיס הערכת המצב בין המפקד למטה ובין המפקד למפקדי המשנה.

סיכום

שיטת ניתוח המערכת היריבה שהוצגה במאמר היא פתרון מתודולוגי המסייע להבין את האתגר המבצעי השלם, וכך למצוא תורפות וחוזקות במערכת היריבה באופן שיסייע

התהליך, אלא משלימים נדבכים חסרים בשיטה התחומית. יתרה מזאת, עדכון תבנית הפקמ"ב, שאותה אפשר להמשיג ל"עדכון מערכת ההפעלה" של כוחות היבשה, היא הזדמנות לעדכן את אופן יישום התהליך המבצעי (האפליקציה) תוך שזירת ניתוח המערכת היריבה בתוכו. זאת מבלי ש"החומרה הקיימת" – המפקד והמטה – משתנה.³¹

שיטת ניתוח המערכת היריבה שהוצגה במאמר היא פתרון מתודולוגי המסייע להבין את האתגר המבצעי השלם, וכך למצוא תורפות וחוזקות במערכת היריבה באופן שיסייע במימוש המשימה

טענה אחרת גורסת כי מרחב הלחימה הוא דינמי, האויב משתנה ולומד, ולכן העמקת יתר בניתוח המערכת היריבה עשויה להגביר את "ההתאהבות" של המפקד בתוכנית, תופעה שממנה אנו מרבים להזהיר בתכנון. הסכנה בכך היא שהפקמ"ב לא תהיה רלוונטית לאחר המפגש הראשון עם האויב. כאן המקום להדגיש כי הערכת המצב וניתוח המערכת היריבה אינם מסתיימים בשלב התכנון, שבו המפקד מקבל החלטה בבחירת הדפ"ן ביחס לדפ"א הסבירה של האויב המבטאת את ההתנהגות הצפויה של המערכת היריבה. החיכוך עם המערכת היריבה שנוצר במהלך הלחימה עשוי לשנותה למערכת אחרת או לפצל אותה לכמה מערכות (כפי שמוצג בתרשים), אלא אם מרכיביה הושמדו לחלוטין.

בשלב א' הצק"ח פושט על שכונה עם מערכת יריבה המבוססת על אויב שנערך להגנה על בסיס תשתית מבוצרת בנוכחות אוכלוסייה בפאתי השטח הבנוי (הנקודות הכחולות מבטאות

לוחמים במהלך "חומת מגן". האם אפשר להסביר את השוני בתוצאות בין הקרבות דרך ההבדל ביחסי העוצמה? צילום: דו"ח

כלים מעשיים לתיאור האתגר המבצעי כמערכת שלמה; 3. תיאור האתגר המבצעי כמערכת, המסייע להצביע על חוזקותיה ותורפותיה כדי לממש את המשימה באופן מיטבי באמצעות מיקוד הכוחות והיכולות אל עבר שטחים ויעדים רלוונטיים.

בניהול הקרב המפקד ימשיך להידרש לקבל החלטות בהתבסס על מידע חלקי ותחת לחץ, בשל טבעה של תופעת המלחמה, וממילא לא יהיה מסוגל לתפוס את התמונה המלאה – במיוחד בהערכת מצב אישית המאפיינת את הפיקוד הזוטר בדרג המ"פ. המערכת היריבה היא הדגם הנבנה מבעד לעדשה המטושטשת בשל "ערפל הקרב" ועקת הקרב. דגם שהמפקד יכול להבין אותו, להסביר אותו ולפעול לפיו במציאות המשתנה.

ברצוני להודות לתא"ל (מיל) מרדכי כהנא, סא"ל (מיל) אריאל הירש, סא"ל רוז דהאן, סא"ל (מיל) ד"ר אלדד שמש, סא"ל (מיל) ד"ר דותן דרוק, סא"ל (מיל) גדעון שרב, סא"ל דוד דדון, רע"ן תורה ותפיסות מוד"ש באמ"ן, סא"ל (מיל) פרופ' עוזי בר-שלום, רס"ן שחר הלר, ד"ר איל ברלוביץ, ד"ר זאב אלרון, רס"ן (מיל) דן קרינסקי, רס"ן ענבל הלינגר שושן ורס"ן שחר שהרבני שהעירו על המאמר.

ההערות למאמר זה מתפרסמות בסוף הגיליון.

במימוש המשימה. השיטה מתגברת על המתח בין השיטה התחומית, ה"כיתתית", המדגישה את לימוד מרכיבי הסביבה המבצעית וניתוחם, לגישת המערכת, המדגישה את מכלול המרכיבים ואת יחסי הגומלין ביניהם.

שיטת המערכת מתבססת על התהליך המבצעי הקיים בהערכת המצב תוך הישענות על "רגליים איתנות":

1. ניתוח מרכיבי הסביבה המבצעית, בדגש על השטח והאויב;
2. הוספת שלבי ביניים המאפשרים לשבור את "החומות התחומיות" בין מרכיבי הסביבה המבצעית, באופן המקנה

החיכוך מחייב את המפקד, בסיוע המטה, לקיים תהליך למידה ולאפיין את המערכת היריבה בצורה שוטפת כחלק מהערכת המצב. חשיבות הפרשנות הסובייקטיבית של המערכת היריבה גוברת בייחוד במצבים שבהם תמונת המודיעין חסרה ותמונת המצב של הסביבה המבצעית ה"אובייקטיבית" אינה שלמה

